

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Светлана Христова Христова, д.м.

от Катедра Обща медицина, Медицински Университет – Варна

на дисертационния труд на д-р Даниела Красиминова Костадинова

докторант към Катедра по Обща медицина,

при Медицински Факултет на Медицински Университет – Варна

на тема: **“Мениджмънт на пациентите с алкохолна зависимост в общата практика”**

за присъждане на образователната и научна степен **“доктор”**

1. Общо представяне на процедурата

Съгласно Заповед на Ректора на Медицински Университет – Варна № Р-109-287/11.07.2025г. съм определена да участвам в състава на Научното жури.

Според решение от първото заседание на научното жури от 15.07.2025 г. съм определена да представя своето становище относно научния труд на д-р Даниела Красиминова Костадинова за придобиване на ОНС „доктор“ по обща медицина.

Комплектът от материали на хартиен/електронен носител, който получих в срок напълно съответства на изискванията на Процедурата за придобиване на ОНС „доктор“ съгласно Правилника на МУ - Варна.

Дисертационният труд на д-р Даниела Красиминова Костадинова е обсъден и насочен за публична защита от Катедрения съвет на Катедрата по обща медицина при Медицински университет ”Професор д-р Параскев Стоянов“-Варна съгласно чл. 26, ал. 3 и чл. 30, ал. 3 от ППЗРАСРБ и чл. 44, ал. 2 от ПРАС на МУ-Варна и Решение на ФС на Факултета по медицина.

При подробното ми запознаване с всички налични документи не установих никакви нарушения на процедурата по присъждане на ОНС „доктор“.

2. Кратки биографични данни

Даниела Красиминова Костадинова е родена 1990 година в град Разград, където завършва природо-математическа гимназия. През 2015 година се дипломира като магистър по медицина в МУ – Варна. През 2019 година придобива специалност обща медицина в системата на здравеопазването.

Д-р Даниела Костадинова преминава в своя трудов стаж през всички етапи на лекарската професия. Започва като лекар-ординатор в Спешно отделение МБАЛ „Св. Иван Рилски” гр. Разград, впоследствие работи като лекар – ординатор в Център за Спешна медицинска помощ гр. Разград. От 2017г до момента е управител и общопрактикуващ лекар в „Даниела Медика – АПМП – ИП” ЕООД гр.

3. Актуалност на темата и целесъобразност на целите и задачите

Дисертацията на д-р Даниела Костадинова е посветена на важна тема не само за общата практика, то и за обществото като цяло. Това е проблем със сериозни здравни, социални и икономически измерения. Особено важна тук е ролята на общопрактикуващия лекар. Това произхожда от факта, че ОПЛ са тези, които познават добре своите пациенти и тяхното здравословно състояние и поведение и има възможност, както за ранното разпознаване на рисковото поведение и повлияване, така и за дългосрочното проследяване при наличен проблем.

Дисертационният труд на д-р Костадинова разглежда именно този практически значим аспект, като предлага реалистичен, обоснован и приложим модел за мениджмънт в първичната помощ с оглед разработване на работещ и надежден алгоритъм за откриването, диагностицирането и проследяването на пациентите с рискова алкохолна употреба и злоупотреба в общата практика.

Прилагането на количествени и качествени методи допринася за цялостността на изследователската рамка. Описанието на методологията е прецизно и отговаря на добрите практики в клиничната епидемиология и организационните науки.

Пациентите са одобрени по строго определени критерии, съобразени с целта и задачите на изследването. Преди започване на проучването всички участници са подписали формуляр за информирано съгласие и специално създаден за целта въпросник, одобрени от Комисията по етика на научните изследвания в МУ - Варна с Протокол № 135 от Заседание проведено на 28.09.2023 година. Изследванията са извършени съобразно изискванията на добрата клинична практика и спазване на Декларацията от Хелзинки за правата на изследваните.

При всички пациенти след попълване разработена специализирана анонимна анкетна карта, състояща се от 14 затворени въпроса се преминава към венепункция на изследваните лица. Вземат се 3мл венозна кръв и след отделянето на кръвната плазма серумът се изследва за чернодробните показатели АСАТ, АЛАТ, ГГТ. След това се преминава към извършване на ехографско изследване на черния дроб.

В дисертацията са използвани различни методи на оценка:

1. Клинични методи на оценка } Анамнеза } Преглед } Анкета
2. Лабораторни методи за оценка } изследване на АСАТ } АЛАТ } ГГТ
3. Ехографско изследване на черния дроб
4. Статистически метод за оценка - Статистическата обработка на данни е извършена програмен продукт IBM SPSS Statistics ver.19.

6. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд на д-р Даниела Костадинова съдържа 151 страници и е онагледена с 39 таблици, 40 фигури и има 3 приложения. Списъкът на цитираната литература включва 131 заглавия, от които 50 на кирилица и 81 на латиница.

4. Познаване на проблема

Д-р Даниела Костадинова познава много добре материята, която разглежда в дисертационния си труд. В обзорната част тя прави обстоен анализ на научната литература за период от последните 50 години относно проблема с алкохолната употреба, злоупотреба и зависимост и отражението му върху отделния индивид и обществото. Посочени са както данни в световен мащаб, така и конкретни факти за българската популация относно алкохолната консумация.

От тези данни може да се направи заключението, че в последните години алкохолната зависимост е сред водещите в епидемиологично отношение социално значими заболявания, а рисковата и вредната алкохолна употреба е все по-често срещан проблем в младата възрастова група не само в Европа, но и в България.

Хипотезата на д-р Костадинова е, че за справяне на проблема в общата практика е необходимо въвеждането на комбиниран скринингов метод за откриване на рискова алкохолна консумация, зависимост и хроничните увреди от тях в доболничната помощ, което би довело до намаляване на хронични увреди от тях в доболничната помощ.

5. Методика на проучването

Важно място и по-голям обем от дисертационния труд на д-р Даниела Костадинова заема собственото ѝ проучване на пациенти, посещаващи амбулаторията за първична медицинска помощ във връзка с извършване на годишния им профилактичен преглед. Изследването обхваща значителна извадка – 610 пациенти на възраст над 18, разпределени в 7 възрастови групи, преминали през кабинет на ОПЛ в продължение на 1 година. Използван е комплексен методологичен подход, включващ:

- Социално-демографски характеристики – пол, възраст;
- Индивидуални поведенчески интервюта касаещи алкохолната консумация чрез използване за целта създадени въпросници;
- Биохимични анализи (ГГТ, АСАТ, АЛАТ);
- Ехографско изследване на черен дроб;

Дисертационният труд е структуриран в следните части: въведение; литературен обзор, цел и задачи; материал и методи; резултати, обсъждане и заключение, изводи, приноси и публикации, свързани с дисертационния труд.

Обзорът обхваща около 1/3 от дисертацията. В него д-р Даниела Костадинова разглежда проблема за алкохолната употреба, злоупотреба и зависимост и отражението му върху отделния индивид и обществото. От литературния обзор д-р Даниела Костадинова прави обобщение, което води логически до целта и задачите на цялото проучване. Основната цел на дисертацията е точна и конкретна „да се установи честотата на рискова алкохолна консумация сред изследваната популация, физическите и психически увреждания от алкохолната зависимост и да се разработи модел за проследяване и диспансеризация на установените рискови и зависими лица в рамките на общата медицинска практика “.

За изпълнението ѝ са поставени 6 основни задачи:

1. Да се определи честотата на консумация и количеството приеман алкохол в изследваната популация;
2. Да се открие има ли зависимост между възраст, пол и алкохолна употреба;
3. Да се установи степента на психо-соматични усложнения и социални вреди от алкохолната злоупотреба;
4. Да се извърши групиране на пациентите спрямо точковия сбор от скрининговата анкета;
5. Да се проследи зависимостта между установените с анкетата данни и изследваните биохимични и ехографски параметри;
6. Да се създаде модел за проследяване и диспансеризация на новооткритите пациенти с алкохолна зависимост.

От проучването си д-р Даниела Костадинова е формулирала 6 извода. Всички те отговарят на поставената цел и посочените 6 задачи.

7. Приноси и значимост на дисертационния труд за науката и практиката

Данните в проучването на д-р Даниела Костадинова са важни за медицинската практика. Тя е посочила 11 приноса, които са в 3 аспекта – оригинален, научно-практически и с потвърдителен характер. От приносите с оригинален характер бих желала да подчертая, че това е за първи път у нас е разработена оригинална комплексна методика за скрининг на алкохолна злоупотреба и зависимост. Разработен е оригинален въпросник и скала за оценка към него за откриване на пациенти с рискова алкохолна консумация, зависимост и хронична алкохолна болест.

Използвайки статистически значимия доказателствен материал от проучването е разработен цялостен модел за мениджмънт на пациент с алкохолна зависимост в общата медицинска практика.

Считам, че тази методика има голям практически и научен потенциал и може да бъде въведена като стандарт за ранно откриване на пациенти с рисково поведение касаещо алкохолната консумация и хронична алкохолна болест.

7. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Д-р Даниела Костадинова е посочила 3 публикации, свързани с дисертационния труд, което изцяло отговаря на изискванията за придобиване на ОНС „доктор“.

8. Лично участие на дисертанта

Проведеното дисертационно проучване, направените изводи и формулирани приноси са заслуга на д-р Даниела Костадинова и са подкрепени от нейния научен ръководител.

9. Автореферат

Предоставеният ми екземпляр от автореферата е достатъчен като обем, съдържание и качество и отразява основните резултати от дисертационния труд. Той отговаря напълно на изискванията, посочени в Правилника на МУ - Варна.

10. Критични забележки и препоръки

Нямам критични забележки и препоръки към проведеното изследване, изводи и приноси и предоставените ми материали по процедурата.

Заклучение

Оценявам дисертацията на д-р Даниела Красиминова Костадинова като актуална и ценна за общата медицинска практика у нас. Дисертационният труд съдържа важни научни и практически приложими резултати и отговаря на всички на изисквания според Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагането му и съответния Правилник на МУ-Варна. Представените материали и дисертационни резултати напълно съответстват на изискванията на МУ-Варна. Дисертацията показва задълбочените теоретични и практически знания и умения на д-р Даниела Красиминова Костадинова по научна специалност „обща медицина“ и демонстрира нейните качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване. Всичко това ми дава право и основание да препоръчам на членовете на уважаемото Научно жури да гласуват положително и да предложат на Ректора на МУ – Варна да присъди образователната и научна степен „доктор“ на д-р Даниела Красиминова Костадинова по научната специалност „обща медицина“.

19.08.2025 г.

гр. Варна

Заличено на основание чл. 5,
§1, б. „В“ от Регламент (ЕС)
2016/679

доц. д-р Светлана Христова, д.м.

Катедра Обща медицина

Медицински Университет – Варна